statyti, ar šioje vietoje yra išlikę kultūriniai sluoksniai ir kokiu laikotarpiu jie yra datuojami.

Atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai 2003 m. dar kartą patvirtino, kad čia galėjo būti istorinė žiemgalių pilis Sidabrė.

Radiniai perduoti saugoti į JIKM, konservuojami Lietuvos dailės muziejaus P. Gudyno muziejinių vertybių restauravimo centre.

KALNELIS II HILL-FORT FOOT SETTLEMENT

In 2003 the archaeological survey explorations in the Kalnelis II hill-fort foot settlement was performed. The total area of 9 m^2 was explored.

Intact cultural layers were detected in test excavation 1.

During the explorations the finds dated to the 11th–13th centuries were found. They were a slate whetstone (the 11th–13th centuries), a fragment of a silver half-rounded stick alloy (the second half of the 12th century – the 13th century), a brass III b type metal binding of scabbard (the 11th–13th centuries), a perform for a type III penannular brooch with zoomorphic terminals (the 12th–13th centuries), an iron jeweller's hammer (the 13th century), a bronze plate (the artefact is unclear), a bone of animal limb with processing-cutting marks, animal bones.

The explored areas are dated to two periods: the 11th–13th centuries and the 16th–17th centuries.

The archaeological survey performed in 2003 once again evidenced, that there was the historical Semigalian castle, Sidabrė, located.

JAUČAKIŲ PILIAKALNIO PAPĖDĖS GYVENVIETĖ

Aleksandras VAŠKELIS

2003 m. buvo tęsiami archeologiniai tyrinėjimai Jaučakių piliakalnio papėdės gyvenvietės teritorijoje (A 346 K2).

Jaučakių piliakalnis ir gyvenvietė yra Kauno r., apie 1,5 km į R nuo Vilkijos miestelio ir 0,5 km į PV nuo Jaučakių kaimo. Senovės gyvenvietės teritorija suskirstyta ir išdalyta į atskirus privatizuotus kolektyvinių sodų sklypus. 2001 m. buvo pradėti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai, kurių metu perkasomis ištirtas bendras 35 m^2 plotas. Geriau ar blogiau išlikęs gyvenvietės sluoksnis rastas visose 10 perkasų. Nesuardytame senovės gyvenvietės kultūriniame sluoksnyje rasta vien tik grublėtosios keramikos šukių, iš viso 50 radinių. 2002 m. archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai buvo tęsiami. Iškasus 12 perkasų buvo ištirtas 85 m^2 plotas. Nesuardytas kultūrinis sluoksnis išliko tik dalyje perkasų. Tyrimų metu buvo surinkta 60 archeologinių radinių, visi jie perduoti saugoti NČDM (žr. *ATL 2001metais*, V., 2002, p. 60–62).

2003 m. archeologiniams tyrimams pasirinkta pagal žvalgomuosius tyrimus labiausiai suardyta archeologinio paminklo dalis. Ji yra papėdės gyvenvietės Š dalyje.

7 perkasomis, kastomis viena greta kitos, buvo ištirtas bendras 240 m^2 plotas. Plotas kompaktiškas, jį į atskiras dalis skiria ant sklypų ribų augančios gyvatvorės.

Visame plote kultūrinio sluoksnio klodas virš įžemio buvo suardytas daugkarti-

nių arimų, jo fragmentai išliko tik duobėse, įgilintose į įžemį. Nukasus suardytą sluoksnį pasiektas natūralus įžemis. Tai natūralus gelsvas smėlis, pasiektas 35–40 cm gylyje nuo dabartinio paviršiaus. Pats įžemio paviršius pažeistas arimo traktoriniais plūgais. Atidengtame paviršiuje matomos noragų įspaustos žymės. Įžemio paviršiuje išryškėjo 24 įvairios paskirties ir dydžio duobės. Tai buvusios stulpavietės, įgilinti židiniai, ūkinės duobės. Duobių formos artimos netaisyklingam ovalui arba apskritimui. Jų dydis labai įvairus – nuo 60 cm iki 2 m skersmens. Duobės įleistos į įžemį nuo 30–40 iki 90–110 cm. Kadangi kultūrinis sluoksnis virš įžemio suardytas, lygio, nuo kurio buvo kastos duobės, nustatyti neįmanoma. Duobių užpylime vyrauja maišytas su smėliu juodžemis, jame yra degėsių, nuo karščio sutrupėjusių akmenų skelčių, perdegusio molio tinko gabalų. Duobėje 20 buvo gausu molio tinko gabalų su įsispaudusių rąstelių pėdsakais. Jų apytikris skersmuo – 10–25 cm. Tai sudegusio medinio, moliu apdrėbto statinio liekanos.

Preparuojant duobių užpylimą rasta archeologinių radinių – keramikos, gyvulių kaulų. Sprendžiant pagal rastąją keramiką duobės nevienalaikės. Pagal radinius duobes galima suskirstyti į tris grupes.

I grupė. Duobės 3, 4, 14, 7:1, kuriose rastos vien tik grublėtosios keramikos puodų šukės. Jų paviršius smarkiai arba vidutiniškai grublėtas, molio masėje pastebėta stambiai grūsto granito priemaišų. Kartu buvo rasta ir miniatiūrinių indelių šukių. Šios keramikos datavimo ribos plačios – nuo pirmųjų amžių po Kr. iki X a. (11:1, 3 pav.).

II grupė. Duobės 10, 13, 16, 17, 21, kuriose rasta grublėtosios keramikos puodų šukių ir tradicinės keramikos, lipdytos apžiedžiant indų fragmentus. Šių duobių datavimo ribos gana problemiškos. Duobes galime datuoti ne anksčiau negu IX a. Šią ribą nusako lipdyta ir apžiesta tradicinė keramika (11:2, 4, 5 pav.).

III grupė. Duobėse 1 ir 12 rasta vien tik tradicinės keramikos puodų šukių, tarp jų yra ir puoštų indų šukių. Datavimo ribos – nuo IX net iki XIV a. (11:2, 7–11 pav.).

Išskirtiniai radiniai. Duobėje 17 rasti du apysveikiai dubenys (11:4, 5 pav.). Dugnų skersmuo 9,5–11 cm, aukštis 6,8–8,2 cm. Jie lipdyti smarkiai apžiedžiant, molio masėje yra stambiai grūsto granito priemaišų. Iš viso duobėse buvo surinkta 117 archeologinių radinių.

Rastų kaulų osteologinius tyrimus atliko LVA Anatomijos ir histologijos katedros osteologijos laboratorijos dr. L. Daugnora. Vyrauja galvijų kaulai, pasitaiko kiaulių, arklių ir kt.

Archeologiniai tyrimai papėdės gyvenvietės suardyto kultūrinio sluoksnio vietose davė teigiamų rezultatų. Čia atidengti išlikę įgilinti į įžemį jo elementai – duobės, židiniai, stulpavietės su vertingais archeologiniais radiniais.

JAUČAKIAI HILL-FORT FOOT SETTLEMENT

In 2003 the Jaučakiai hill-fort foot settlement (Kaunas district) was investigated. The area of 240 m^2 was explored where 24 pits, rusticated surface pottery and pottery of the later period – the 9th–14th centuries as well as osteological material were found.

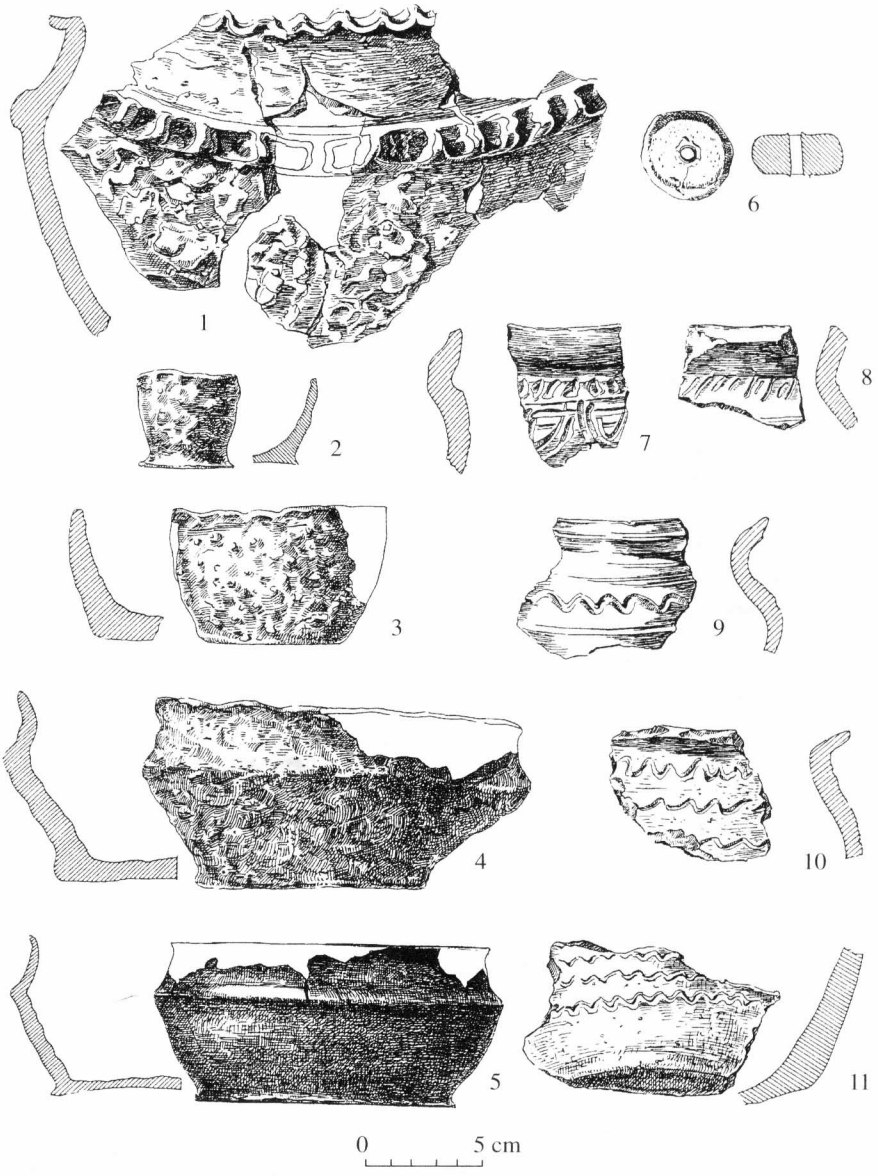

11 pav. Jaučakių papėdės gyvenvietės radiniai. 1 – grublėtosios keramikos puošto puodo fragmentas, 2–3 – miniatiūriniai indeliai, 4–5 – dubenys, 6 – molinis verpstukas, 7 – 11 – puoštos tradicinės keramikos puodų šukės. *V. Trečiokienės pieš.*

Fig. 11. Finds of the foot settlement of Jaučakiai. 1 – fragment of a decorated rusticated pot, 2–3 – miniature vessels, 4–5 – bowls, 6 – clay spindle, 7–11 – sherds of traditional decorated pots.